

TÜRKİYE ORMAN ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜNÜN AB'YE ÜYELİK SÜRECİNDE MEVZUAT ESASLI GÜNCEL SORUNLARI

K. Hüseyin KOÇ¹

Özgür KUŞCUOĞLU²

Ahmet KURTOĞLU¹

Emel ÖZTÜRK²

¹Prof.Dr., İ.Ü.Orman Fakültesi, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü

²Arş. Gör, İ.Ü.Orman Fakültesi, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü

Özet

Türkiye için Avrupa Birliğine üyelik süreci zaman zaman önemli kesintilere uğrasa da gündemindeki önemini korumaktadır. Zira AB'ye üyelik ülkemiz için vazgeçilmez bir hedef durumundadır. Ancak bu hedefe ulaşmada önümüzde hala önemli sorunların olduğu da yadsınamaz bir gerçektir. Bu sorunların büyük bir kısmı kendi geleneksel yapımızda yapılması gereken değişikliklere karşı gösterdiğimiz dirençten kaynaklanmaktadır. Bu açıdan bugün işletmeleri ve özellikle orman ürünlerini ele alırsak müzakerelerin başlamasına rağmen geleneksel işletmecilik yapısı genel mevzuat ve yasalar çerçevesinde sürdürülmeye devam etmektedir. Oysa AB hedefi çerçevesinde Türkiye orman ürünleri işletmelerinin de yüksek kaliteli ve çevre dostu bir üretime yönelik olarak çalışma ortamını geliştirmesi ve tüm çalışanların sağlık ve emniyet koşullarını ilgili mevzuatlara uygun olarak güvence altına alması gereklidir.

Avrupa Birliği sorumluluk alanındaki konularla ilgili çok sayıda mevzuat hazırlamakta ve uygulamaya koymaktadır. Üye olan ülkeler veya aday ülkeler kendi ulusal mevzuatlarını AB mevzuatlarına hemen veya müzakere edilen geçiş süreci sonunda uyarlamak zorundadır. Bu durum hem yeni üye olan hem de aday ülkeler için önemli bir problemi oluşturmaktadır. Bu problemin aşılması için AB çeşitli projelerle bu konuda yardımcı olmaya çalışmakla birlikte esas iş ilgili ülkelere, bu ülkelerin ilgili sektör ve kuruluşlarına kalmaktadır.

AB'de Orman ürünleri ile ilgili görülebilecek 25 adet mevzuatın varlığına rastlanılmıştır. Bu mevzuatının tamamının tüm kapsamı ile birlikte Türkiye orman ürünlerinde hemen uygulamaya konması hem ekonomik hem de teknik anlamda mümkün gözükmemektedir. Ancak üyelik için başka seçenekte yoktur. Üstelik AB'ye üyelik olmasa da bu mevzuat çağdaş bir işletmecilik anlayışı bakımından da yapılması gereken uygulamaları kapsamaktadır. Bu nedenle Türkiye orman ürünlerinin zamanı iyi kullanması; "ekonomik ve teknik geçişi uygun-yapılabilir kılabilecek süreci" planlaması gereklidir. Bu amaçla öncelikle işletmelerin ilgili AB mevzuatını hızla tanıması ve kendi yapılarını değerlendirerek uyum koşullarını belirlemesine ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye orman ürünleri, AB, mevzuat

The Legislation Problems of Turkish Forest Products Industry through the path to the European Union

Abstract

Membership to the EU period for Turkey keeps its importance on calendar despite the interruptions from time to time. Because, EU membership is an indispensable goal for Turkey. However, it is a fact that there are still important problems forward to achieve this goal. Most of these problems appear because of our resistance versus the changes to be made in our traditional being. Because of this, traditional management in enterprises especially in forest products is maintained by general legislations and laws although the negotiations have started. Yet, in the frame of EU goal working environment due to high quality and environment friendly manufacturing and should guarantee all the staff health and security conditions convenient with the related legislations.

The EU has enacted a large volume of legislation on every subject that falls under its responsibility. New Member States and candidate countries should take over EU legislations and transpose to their own national legislations for immediate application or for application during negotiation transition period. To succeed in the transposition of EU legislation into national legislation timely and in the correct way is one of the major challenges for New Member States and candidate countries. Although the European Commission has and is providing all possible assistance to help them achieve this goal, the main job still is on the enterprises and institutes of these countries.

There are 25 legislations to be considered about Forest Products. It does not seem possible to apply them immediately neither economically nor technically. However, there is no other option for “membership”. Furthermore, beyond the membership to the EU, this legislation covers all the applications for a modern management concept. For this reason, Turkish Forest Products should plan the process to make the economical and technical transfer possible and use the time effectively. With this aim, primarily, the enterprise should rapidly recognize the related EU legislations and should determine concordance conditions by considering their structures.

Keywords: Turkish forest products, EU, legislation

1. Giriş

Türkiye için 1 Ocak 1996 tarihinde başlayan gümrük birliği uygulaması, başta orman ürünleri olmak üzere birçok sektörü hazırlıksız yakalayan bir rekabet sürecini başlatmıştır. Bugün birçok işletme kalite ve fiyat koşulları açısından rekabet edebilme seçenekleri geliştirmeye çalışırken önemli bir problem daha işletmelerimizin karşısına çıkmak üzeredir. Bu da işletmecilik yapısındaki mevzuat uyumu ve buna bağlı olarak işletme ortamındaki teknik ve sosyal yapının hazırlanmasıdır.

Ormanlık ve orman ürünleri sektörünü anahtar bir sektör olarak tanımlayan ve bunu temel nedenlerini ve hedefleri Vizyon 2030 belgesinde açıklayan (Koç ve ark, 2006) Avrupa Birliği, bu yaklaşımının gereğini geliştirdiği mevzuatlarla uygulamaya aktarmaktadır.

Türkiye orman ürünleri işletmelerinin yüksek kaliteli ve çevre dostu bir üretime yönelik olarak çalışma ortamını geliştirmesi ve tüm çalışanların sağlık ve emniyet koşullarının ilgili mevzuatlara uygun olarak güvence altına alınması gerekecektir. Bu hedefe yönelik çalışmalar bazı alt sektörler düzeyinde başlamış olmakla beraber henüz tüm sektörü kapsayan bir yapıda değildir. Bu açıdan olumlu bir gelişme Türkiye Mobilya Sanayicileri, İhracat ve İthalatçıları Sosyal Yardımlaşma Derneği (MOBDER) ile Avrupa Mobilya Üreticileri Federasyonu (UEA) arasında başlayan FACT II projesi kapsamındaki AB Mevzuatı hakkında tanıtım ve bilgilendirme çalışmalarının başlamış olmasıdır.

Mevzuat, Avrupa Birliğinin parlamento, komisyon ve komite gibi kurumlarında çeşitli süreçlerden geçerek oluşan Yönetmelik, Direktif ve Kararları kapsar. Doğrudan orman ürünleri sektörünü ilgilendiren bazı direktiflere örnek olarak; işyerinde gereken minimum sağlık ve güvenlik şartları (89/654), su deşarjı, tehlikeli atıklar (74/464), genel ürün güvenliği (92/59), işçilerin sağlık ve güvenliğini işteki kimyasal maddelere ilişkin risklerden koruma (98/24), işçilerin titreşim, vibrasyon ve gürültü gibi fiziksel maddelerden kaynaklanan risklerle ilgili minimum güvenlik şartları (02/44,03/10) vb. verilebilir (MOBDER/UEA 2008).

Her AB üyesi ülke kendi şartlarını ve normlarını belirleyebilmektedir. Ancak belirlene direktifin AB'nin genel direktif ve politikaları ile uyumlu olması zorunludur. Bu kapsamda henüz kendi mevzuatlarını yeterince yakından tanımayan işletmelerin, AB mevzuatının gereklerini yerine getirmesi biraz zaman alacak gibi gözükmektedir. Ancak bu sürecin uzaması işletmeler ve sektör için katlanılacak yeni maliyet ve külfetleri de beraberinde getirecektir. Nitekim AB'ye üye olan 25 üye ülke ile Türkiye orman ürünleri sektörünün ”dış ticaret potansiyelini ve rekabet edebilirliğini” araştıran bir çalışmada (Akyüz,2006) sadece levha sektörü için rekabet edebilir bir yapının varlığı belirtilmektedir. Türkiye mobilya sektörünün uluslararası rekabet gücünü araştıran başka bir çalışmada ise; Açıklanmış Karşılaştırmalı Rekabet Gücü Üstünlük Endeksi

(RCA) incelenmiş ve endeks değerinin 2005'e kadar 1'in altında olduğu, ancak 2005'ten sonra değer 1'in üstüne çıkmaya başladığı belirlenmiştir. Bunu anlamı Türkiye mobilya sektörünün uluslararası rekabette dezavantajlı durumdan çıkarak avantajlı duruma gelmeye başlamasıdır (Gürpınar ve Barca, 2007).

2. Materyal ve Yöntem

Bu çalışmada, Türkiye Orman Ürünleri Sektörünün AB'ye Üyelik Sürecinde Mevzuat Esaslı Güncel Sorunlarının ve yapılması gerekenlerin tartışılması amaçlanmıştır. Araştırma yöntemi olarak ilk aşamada, Orman ürünleri sektörü, çeşitli literatür ve veri tabanlarından incelenerek sektörle ilgili genel bir değerlendirme yapılmıştır. İkinci aşamada AB'ne uyum süreci ele alınarak AB'nin orman ürünlerine yönelik genel direktifleri, politika ve yaklaşımları ile mevcut işletmecilik yapıları değerlendirilmiştir. Bu amaçla AB komisyonunun iç destek programları kapsamında aday ülkelerin AB mevzuatını öğrenmelerine yardımcı olması için başlatılan ve özellikle Bulgaristan, Romanya, Hırvatistan ve Türkiye'ye yönelik olan FACT II projesi kapsamındaki mevzuat bilgileri esas olarak alınmıştır. Bu bilgiler değerlendirilip özetlenmiş ve Türkiye'deki mevcut işletmecilik yapısı da dikkate alınarak AB'ye üyelik sürecinde olası sorunları ve çözüm adımları tartışılmıştır.

3. Türkiye'de Orman Ürünleri Endüstrisi

Türkiye Orman ürünleri, işyeri ve çalışan sayısı ve yaratılan katma değer bakımından Tablo 1'de görüldüğü gibi önemli bir gelişme göstermektedir. Küçük işyerleri ile birlikte Türkiye Orman ürünleri endüstrisinde toplam 43.794 işyeri bulunduğu ve 137.036 kişinin çalıştığı belirlenmiştir (TUİK, 2005). Orman ürünleri işletmelerinin alt sektörlere dağılımı, 25 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler dikkate alındığında; mobilya, kereste, parke, doğrama, gibi belirli alanlarda toplanmaktadır.

Tablo 1. Türkiye orman ürünlerinin (ORÜS) imalat sanayindeki (İS) yeri (TUİK, 2005)

Yıl	İşyeri Sayısı		Çalışan Sayısı		Katma Değer (YTL.)		İşyeri Başına Katma Değer	
	ORÜS	İS	ORÜS	İS	ORÜS	İS	ORÜS	İS
1950	234	2618	3819	165454	11	730	0,045	0,279
1960	424	5503	6827	301143	75	5930	0,177	1,078
1970	258	4820	11827	510437	329	28542	1,3	5,9
1980	352	8710	17172	795650	10217	823977	29	95
1990	343	8871	21038	1028196	452012	76776206	1318	8655
2000	433	11118	27054	1130488	356234748	23738802650	822713	2135168

Türkiye orman ürünleri 2007 yılının başlarında; “genel imalat sanayi içerisinde üretim değeri açısından % 4'lük bir paya sahip, imalat sanayii içerisinde yer alan 33 sanayi dalı arasında üretim değeri açısından 8. sırada yer alan, Türkiye'deki toplam sigortalı çalışanın % 3'nü istihdam eden” bir endüstri görünümündedir. Dönemlere göre değişmekle beraber toplam dış ticaret içindeki payı % 2'ler düzeyini bulmaktadır. Türkiye genelinde işletmelerin sayıca % 98'i küçük ölçeklidir (10 ve daha az kişi çalıştırmakta). Kapasite kullanım oranının % 58 düzeyinde olduğu, pazar sorunları ve rekabet güçlükleri yaşadıkları değerlendirilmektedir (Koç ve Erdinler 2007).

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) veri tabanı sorgulanarak, güncel verilerle bir değerlendirme yapmak gerekirse (Aralık 2008); Tablo 1 ve Tablo 2'den de görüldüğü gibi kağıt dışından orman ürünlerinde 25 ve daha fazla çalışanı olan 1.022 adet, 50 ve daha fazla çalışanı olan 393 adet, 100 ve daha fazla çalışanı olan 328 adet işletme bulunmaktadır. 25'den daha az çalışanları da dikkate alarak bir değerlendirme yapıldığında ise toplam işletme sayısı 3.000 i geçmiştir. Bu işletmelerde toplam 213.174 kişi çalışmaktadır.

Orman ürünleri içerisinde alt sektör olarak, gerek işletme sayısı gerek çalışan sayısı bakımından ilk sırayı, mobilya sektörü almaktadır. Mobilya işletmelerinin ölçek yapısının da diğer alt sektörlerle göre daha fazla geliştiği söylenebilir. Mobilya sektöründe TOBB veri tabanına kayıtlı toplam işletme sayısı ise 2.077 olup bunlardan 100 ve daha fazla çalışanı olan 277 adet işletme (% 13) bulunmaktadır (TOBB, 2008).

Tablo 2. Türkiye orman ürünlerinde çeşitli alt sektörlerin çalışan sayısına göre görünümüleri

Alt Endüstriler	25 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler		50 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler		100 ve daha fazla çalışanı olan işlet.	
	Sayısı (adet)	% si	Sayısı (adet)	% si	Sayısı (adet)	% si
Mobilya	770	75,3	289	73,5	277	84,7
Kereste Endüstrisi	114	11,2	34	8,7	11	3,4
Parke Endüstrisi	45	4,4	16	4,1	8	2,4
Yonga levha	29	2,8	23	5,9	17	5,2
MDF levha	10	1,0	7	1,8	5	1,5
Kaplama	23	2,3	11	2,8	3	0,9
Kontrplak	31	3,0	13	3,3	6	1,8
TOPLAM	1.022	100	393	100	328	100

*TOBB Veri Tabanından türetilmiştir (Aralık 2008).

Tablo 3. Türkiye orman ürünlerinde çeşitli alt sektörlerinde işyeri sayısı, çalışan sayısı ve üretim kapasitesi

Alt Endüstriler	Toplam İşyeri		Toplam Çalışan		Yıllık Kapasitesi	Üretim
	Sayısı (adet)	% si	Sayısı (adet)	% si		
Mobilya	2.077	68,0	186.999	87,7	4.615.421	Takım
Kereste Endüstrisi	684	22,4	11207	5,3		8.425.458 m ³
Parke Endüstrisi	145	4,7	4904	2,3		36.062.339 m ²
Yonga levha	31	1,0	4546	2,1		3.323.360 m ³
MDF levha	13	0,4	1380	0,6		1.985.379 m ³
Kaplama	47	1,5	1900	0,9		200.378.814 m ²
Kontrplak	56	1,8	2238	1,0		5.579.885 m ²
TOPLAM	3.053	100,0	213.174	100,0	-	

*TOBB Veri Tabanından türetilmiştir (Aralık 2008).

4. Orman Ürünlerine Yönelik AB Mevzuatı

Avrupa Birliğinde sektöre özel olarak direktiflerin listesi aşağıda Tablo 3’de verilmiştir. Burada verilen direktifler orman ürünlerinin bir alt sektörünü doğrudan ilgilendirirken üretim yapısı gereği bir başka alt sektörü doğrudan ilgilendirmeyebilir. Tablodan da görüldüğü gibi tüm sektörleri genel olarak ilgilendiren 25 adet direktif mevcuttur. Bu direktiflerden sektöre daha özel ve öncelikli olarak görülenlerin bir kısmının içeriği aşağıda ayrı ayrı sunulacaktır. (MOBDER/UEA 2008; Anonim 2005).

Tablo 3. Orman ürünlerine yönelik AB direktifleri ve doğrudan ilgili alt sektörler

Direktif No	Direktifin Konusu	Kereste	Doğama	Levha	Kaplama	Mobilya	Kağıt	Emprenyee	Diğer
76/464/ECC	Su ortamına boşaltılan belirli tehlikeli maddelerin neden olduğu çevre kirliliği		x			x	x	x	
89/106/EEC	İnşaat malzemeleri								
89/654/EEC	İş yerinde gereken minimum sağlık ve güvenlik kuralları	x	x	x	x	x	x	x	x
89/655/EEC	İş donanımın işçiler tarafından işte kullanımı için gereken minimum sağlık ve güvenlik şartları	x	x	x	x	x	x	x	x
89/656/EEC	Kişisel koruyucu donanımın işçiler tarafından kullanımı için gereken minimum sağlık ve güvenlik şartları	x	x	x	x	x	x	x	x
90/269/EEC	Sırt yaralanma riskinin olduğu el ile yük taşımada gereken minimum sağlık ve güvenlik şartları	x	x						
90/270/EEC	Görüntülü ekran donanımıyla çalışırken gerekli minimum sağlık ve güvenlik kuraları			x			x		
91/689/EEC	Tehlikeli atıklar üzerine konsey direktifi		x	x	x	x	x	x	
92/58/EEC	İş yerinde gerekli sağlık ve güvenlik işaretlerini temin etmede minimum şartlar	x	x	x	x	x	x	x	x
92/59-01/95	Genel ürün güvenliği	x	x	x	x	x	x	x	x
92/85/EEC	Hamile,yeni doğum yapmış süt emziren işçilerin işyerindeki sağlık ve güvenlikleri ile ilgili gelişmeleri teşvik eden önlemler	x	x	x	x	x	x	x	x
1994/33/EEC	İşyerinde gençlerin korunmasına ilişkin konsey direktifi	x	x	x	x	x	x	x	x
94/62/EC	Ambalajlama ve ambalaj atığına ilişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi					x	x		
96/61/EC	Bütünleşmiş kirlilik önleme ve kontrolü, IPPC'ye ilişkin konsey direktifi								
98/24/EC	İşçilerin sağlık ve güvenliğinin işteki kimyasal maddelere ilişkin risklerden korunması hakkında konsey direktifi			x		x	x	x	
99/13/CE	Organik çözücülerin belirli kuruluşlarda ve iş safhalarında kullanımına bağlı olarak uçucu organik bileşiklerin yayılımının kısıtlanması hakkında konsey direktifi				x	x		x	
99/34/EC	Atığın toprağa doldurulması hakkında konsey direktifi								
1999/92/EC	Patlayıcı ortamda potansiyel olarak risk altındaki işçilerin sağlık ve güvenliğinin korunmasını iyileştirmek için en az gereksinimler hakkında konsey ve AB parlamentosu direktifi					x		x	
00/76/EC	Atık yakma hakkında konsey direktifi	x			x				
01/95/EC	Genel ürün güvenliği hakkında konsey direktifi	x	x	x	x	x	x	x	x
02/44/EC	Fiziksel ajanlardan (titreşim) doğan risklere çalışanların maruz kalmasına ilişkin minimum. sağlık ve güvenlik gerekleri	x	x			x			
03/10/EC	Çalışanların fiziksel vasıtalarından doğan risklere maruz kalmasına ilişkin minimum sağlık ve güvenlik gereksinimleri hakkında Konsey ve AB Parlamentosu Direktifi (Gürültü)	x	x	x		x			
04/37/EC	Çalışanların işte kanserojen ve genetik değışime neden olanlara maruz kalmasıyla ilgili olarak korunması hakkında konsey direktifi	x	x	x		x			
06/121/EC	Kimyasal maddelerin kayıt edilmesi, değerlendirilmesi, üretim ve ithalatı ile ilgili izinlerin alınması ve sınıflandırılmasına ilişkin direktif	x	x	x	x	x	x	x	x
89/855 ekler	İş ekipmanları güvenlik gereksinimlerine ilişkin direktif	x	x	x	x	x	x	x	x

4.1 Su ortamına boşaltılan tehlikeli atıklar

Direktif insan yaşamını tehlikeye sokan, yaşam kaynaklarına ve ekosisteme zara veren, ve suyun diğer kullanımıyla çatışan sonuçlar doğuran maddelere doğrudan veya dolaylı olarak su ortamına boşaltımını tanımlar. Boşaltımlar belirlenen maddeler için emisyon sınır değerine tabidir. Direktif boşaltım tipini (yer üstü veya yer altı suları, kıyı suları vb..) miktarını, alınan önlemleri, emisyon değerlerine göre değerlerin takibini gerektirmektedir. Kağıt, emprenye, mobilya ve çeşitli maddelerle koruma veya yüzey işlemi uygulayan işletmeler direktifte yer alan maddelere kullanma ve işletmeden uzaklaştırma (ve ya su kaynağına boşaltım) yöntemlerine göre etkileneceklerdir.

4.2 İşyerinde sağlık ve güvenlik koşullarının sağlanması

Bu direktif işletmeler için işyerlerinde sağlanması gereken minimum sağlık ve güvenlik koşullarını tanımlamaktadır. Ana hatları ile Binaların yapısı, elektrik tesisatı, acil durum yolu ve çıkışları, yangın algılama ve korunma donanımları, havalandırma, ortam ısı, aydınlatma, tehlike ve risk açısından taban, duvar ve tavan yüzeyleri, pencereler, kapılar, geçitler, madde taşıma yolları, yükleme ve boşaltma yerleri, dinlenme odaları, ilk yardım odaları ve açık alanlara ait koşullar gibi sektördeki tüm işletmeleri ilgilendiren konuları kapsamaktadır.

4.3 İşyerindeki donanımın kullanılması için gerekli sağlık ve güvenlik koşulları

İş donanımının (makine ve teçhizat) işçiler tarafından kullanılması için gerekli özel minimum şartları belirler. Risk içeren iş donanımlarının kullanımı, bakımı, onarımı özel olarak bu göreve atanmış çalışanlarca yapılabilir. İşçilere donanımla ilgili gerekli bilgi ve talimatı sağlamak, donanım risk eğitimleri, tehlikelere yönelik farkındalık yaratacak işaret ve uygulamalar, ergonomik koşulları da dikkate alarak minimum güvenlik koşullarını tam olarak sağlanması ve takibi bu direktifin kapsamındadır. Orman ürünlerinin hemen hemen tüm alt sektör ve işletmeleri tehlikeli işler grubunda yer alıp bu direktif kapsamında özel bir öneme sahiptir.

4.4 Kişisel koruyucu donanımlar

Çalışanlar tarafından giyilmesi, tutulması veya tehlikeye karşı korunması için tasarlanan donanımları kapsar. Genel iyileştirme yöntem, prosedür ve uygulamaları ile risklerin ortadan tam olarak ortadan kaldırılamadığı veya azaltılamadığı durumlar için geliştirilmiştir. Direktif bu amaçla risk araştırmaları yapılarak önlemler alınmasını gerektirmektedir. Riskler; fiziksel, kimyasal, biyolojik, mekanik, ısısız, radyasyon, darbe, kesme, ezme, sıyırma, kayma, düşme, yanma, elektrik, gürültü, toz ve benzeri olarak sıralanmaktadır. Korunma donanımları, başın, kulakların, göz ve yüzün, solunumun, el ve ayakların, gövde ve karnın ve tüm vücudun korunması gibi amaca ve korunacak yere göre geliştirilmiş donanımları belirlemektedir.

4.5 Tehlikeli atıklar

Tehlikeli atıkların atıldıkları yerde kayıt ve tanımlamaları yapılacak, tehlikeli olmayan atıklarla karışmayacak biçimde imhası, geri kazanımı, toplama, taşıma ve depolaması yapılacak, uygun şekilde ambalajlanacak ve topluluk ve uluslararası kanunlara uygun biçimde etiketlenecektir. Bu maddeler patlayıcı, yanıcı, zarar verici, zehirli, kanserojen, vb. etkisi olan ve tanımlanmış maddelerdir. Orman ürünleri için Ek-1'deki maddelerden ağaç koruyucu maddeler, biyosit, çözücü maddelerden arta kalanlar, pigmentler, boyalar, vernik ve cilalar, Reçine, lateks, akışkanlaştırıcı, tutkal ve zamklar..Ek-2'de sunulanlardan bitkisel sabunlar, yağlar, vakslar, tozlar vb.

4.6 Güvenlik ve sağlık işaretleri

Direktif tabelaların zorunlu olarak eklenmesini, işaretleme ve sinyal vermenin farklı biçimlerini tanıtır. Örneğin kırmızı yasaklama işaretleri, sarı uyarı işaretleri, yeşil acil çıkış ve ilk yardım işaretleri, mavi zorunlu işaret renkleridir.

4.7. Çalışanların sağlık ve güvenliğinin iş ortamındaki kimyasal maddelere ilişkin risklerden korunması

Çalışma ortamında kullanılan veya ortaya çıkan kimyasal maddelerden kaynaklanan veya kaynaklanabilecek sağlık ve güvenlik risklerinden çalışanları korumak için gereken minimum şartları belirtir. Mesleki etkilenme sınır değeri, biyolojik sınır değeri, sağlık denetimi, tehlike ve risk değerleri gibi parametreler işverence takip edilecek ve riski önlemeye yönelik gerekli önlemler alınacaktır. Çalışma ortamında tehlikeli kimyasal madde kullanımı, tehlikeli olmayan veya daha az tehlikeli maddelerle değiştirilerek engellenmesi sağlanacak bunun mümkün olmaması durumlarında riskin en aza indirilmesini sağlayacak önlemler alınacaktır.

4.8 Uçucu organik bileşiklerin yayılımının kısıtlanması

Uçucu organik bileşiklerin yayılımının, çevreye, havaya doğrudan veya dolaylı etkilerinin ve özellikle insan sağlığı açısından potansiyel tehlikenin önlenmesini ve azaltılmasını amaçlar. Ahşap kaplama, levha üzeri çeşitli sıvı yüzey işlemleri veya PVC gibi kaplama işlemleri ile, ağaç emprenye ve üst yüzey işlemlerinde verilen emisyon sınır değerlerini sağlayacak düzenleme ve uygulamaları gerektirir. Bazı emisyon değerleri örnek olarak Tablo 4'de verilmiştir (MOBDER/UEA 2008;Kurtoğlu 2006).

Tablo 4. Ahşap emprenye, laminasyon ve kaplama işlemleri ile ilgili emisyon değerleri

İŞLETME/İŞLEM EMİSYONU	Ahşap Emprenye	Ahşap laminasyon	Ahşap Yüzeylerin Kaplanması	
Sınır Değerleri	Yıllık çözücü tüketimi > 25t/y (büyük tesis)	Yıllık çözücü tüketimi > 5t/y (büyük tesis)	Yıllık çözücü tüketimi > 15t/y-25t/y (küçük tesis)	Yıllık çözücü tüketimi >25t/y(büyük tesis)
Emisyon Sınır Değerler	100 mg C/m ³ (krezotot değil)	-	Kurutma:100mgC/m ³ Kaplama:100mgC/m ³	Kurutma:50mg /m ³ Kurutma:75mg /m ³
Geçici emisyon sınır değerleri	>45	-	≥%25	≥%20
Toplam emisyon değerleri	11kg /m ³	30 g/m ³	-	-

4.9 Diğer bazı direktif örnekleri

Atık Yakma: Temiz, herhangi birleşme tabii tutulmamış doğal ahşap hariç, ahşap koruyucular veya kaplama işlemi sonucunda halajonleşmiş organik bileşikler veya ağır metaller içerebilecek atıkların yakma tesisleri yakılmasını kurallara bağlar.

Kanserojen veya Genetik Değiştiriciler: Çalışma ortamında kanserojen ve genetik değiştirici olarak tanımlanan maddelerin limit değerlerin altında olmasını sağlamaya yöneliktir. Özellikle ahşap tozları bu gruba girmektedir. Örneğin ahşap tozları için maruz kalma limit değeri 500 mg/m³ dür.

İş Ekipmanlarının Güvenlik Gereksinimleri: Ağaç işleme makinalarının (ağaç kesme, şerit testere, kenar bantlama, delme, pres, planya vb.) koruma önlemlerini, riskleri ve önlemleri açıklar.

AB direktifleri çerçevesinde her bir mevzuat için ayrı ayrı işletmelerce yanıtlanması gereken sorular ve düzenli olarak takip edilerek verilerle doldurulması gereken formları vardır. Çeşitli başlıklardan seçilen bazı soru örnekleri aşağıdaki Tablo 5'te verilmiştir. Örnekler işyerinde gereken minimum sağlık ve güvenlik şartlarına, tehlikeli atıklara ve çalışma ortamındaki titreşim ve gürültüye yöneliktir.

Tablo 5. Orman ürünleri işletmelerince mevzuata ilişkin yanıtlanması gereken bazı sorular

	Sorular	EVET	HAYIR
1.GRUP	Binaların yapısı sağlam mı?		
	Elektrik tesisatı yangın veya patlama riski taşıyor mu?		
	Acil durum yolları veya çıkışları işaretlerle gösteriliyor mu?		
	Güvenlik teçhizatları var mı?		
2.GRUP	Yükleme rampaları taşınacak yüklerin boyutlarına uygun mu?		
	İşletme tehlikeli atık üretiyor mu?		
	Atıklar tanımlanıyor ve kaydediliyor mu?		
3.GRUP	Atıklar uygun biçimde atılıyor mu?		
	...		
	Mekanik titreşimin günlük maruz kalma değeri ölçüldü mü?		
	Gürültüye maruz kalma değeri 85dB(A) yı aşıyor mu?		
...GRUP	İşitme testleri yapıldı mı?		
	Kulak koruyucular var ? kullanılıyor mu?,.....???		

5. Sonuç ve Tartışma

Türkiye için Müzakere Çerçeve Belgesi'nde belirtildiği gibi AB'ye üyelik sürecinin gelişimi Türkiye'nin kendi başarısına dayanır ve müzakerelerin hızını Türkiye'nin üyelik koşullarını yerine getirmede kaydettiği ilerleme belirler. Bu durum raporlarla teyit edilerek değerlendirilir(DPT, 2005). Türkiye AB ilişkiler Genel Müdürlüğü çerçevesinde aday ve üye ülkelerdeki ekonomik gelişmeleri takip ederek ilgili kurum ve kamuoyunu bilgilendirmektedir (DPT, 2007).

AB'ye uyum için makro göstergelerin yeterliliği yanında sektör ve işletmeleri yakından ilgilendiren ve uyum gerektiren önemli bir konu da işletmeleri ilgilendiren mevzuatlar konusudur. Avrupa birliği sorumluluk alanındaki konularla ilgili uygulamaya yönelik çok sayıda mevzuat hazırlamaktadır. Üye olan ülkeler veya aday ülkeler kendi ulusal mevzuatlarını AB mevzuatlarına hemen veya müzakere edilen geçiş süreci sonunda uyarlamak zorundadır. Bu durum hem yeni üye olan hem de aday ülkeler için önemli bir problemi oluşturmaktadır. Bu problemin aşılması için AB çeşitli projelerle bu konuda yardımcı olmaya çalışmakla birlikte esas iş ilgili ülkelere, bu ülkelerin ilgili sektör ve kuruluşlarına kalmaktadır.

Her AB üyesi ülke kendi şartlarını ve normlarını belirleyebilir. Ancak belirleme, AB'nin genel direktif ve politikaları ile uyumlu olmak zorundadır. Bu kapsamda henüz kendi mevzuatlarını yeterince yakından tanımayan işletmelerin, AB mevzuatının gereklerini yerine getirmesi biraz zaman alacak gibi gözükmektedir. Ancak bu sürecin uzaması işletmeler ve sektör için katlanılacak yeni maliyet ve külfetleri de beraberinde getirecektir.

Öncelikle, sektöre özel AB mevzuatı Türkiye orman ürünleri sanayiinin tüm alt sektörlerince incelenerek özümsemelidir. Sektördeki işletmecilik yapısının; AB sanayi politikası, sosyal politikaları ile standardizasyon, kalite ve çevre yaklaşımlarına uygun hale getirilmesi gereklidir. Sektör, yüksek kaliteli ve çevre dostu ürünleri, çağdaş koşullarda üretmek ve bunu yaparken üretim maliyetlerini de rekabet edebilir bir düzeyde tutma gücünüyle karşı karşıyadır.

Sonuç olarak, Türkiye orman ürünleri sektöründe AB'ye uyum süreci ile ilgili çalışmaların yetersiz durumdadır. Elbette mevzuat uyumu kadar, uygulamayı başarılı bir şekilde yürütmek de önemlidir. Bu aşamada, katılım öncesi eşleştirme mekanizmaları çerçevesinde, AB uzmanları aday ülkelere giderek bilgi birikimlerini paylaşmaktadırlar. Ancak bu tür mekanizmaların verimli işleme için, çok katılımlı çeşitli programların geliştirilmesi gereklidir. Bu kapsamda orman ürünleri sektörüne yönelik faaliyet gösteren tüm dernek, birlik ve eğitim kurumlarının ortak çalışma ve projelere yönelmelidir

Bu açıdan mevcut 2872 sayılı Çevre Kanunumuzun gerekli yasal altlığı oluşturduğu söylenebilir. Zira çevre kanunumuzun amacı “çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır” olarak özetlenmiş ve bunun gereği için ilgili kurum ve kuruluşlara yükümlülükler verilmiştir. Ancak bu yeterli değildir. Zira AB mevzuatının orman ürünleri ilgili hemen uygulanması hem ekonomik hem de teknik anlamda mümkün değildir. Burada üzerinde durulması gereken en önemli sorun, “ekonomik ve teknik geçişi “uygun-yapılabilir kılacak sürecin” planlanmasıdır. Bu açıdan yapılması gereken çalışmalar ve öneriler aşağıda gibi özetlenebilir:

- Türkiye’deki Orman ürünleri işletmelerinin ilgili AB mevzuatını hızla tanıması gereklidir. Bu amaçla işbirlikleri halinde özel eğitim programları düzenlenmelidir.
- Mevcut ulusal mevzuatla ilgili AB mevzuatı arasındaki farklılıkların hızla belirlenmelidir. Bu amaçla sektörel bir durum tespiti araştırması yapılmalıdır.
- Farklılıkların giderilmesi için yapılması gereken teknik çalışmaların alt sektör ve işletme ölçeğinde ana hatlarıyla belirlenmelidir.
- Geçiş sürecinin teknik değişim için ekonomik maliyeti ve bu maliyeti karşılama yöntemlerinin belirlenmeli. Mevcut teşvik, destek ve ar-ge olanaklarından bu amaçla yararlanılmalıdır.
- Teknik uygulama adımlarını ve kaynak ihtiyaçlarını tanımlayan uygulama süreç planını alt sektörler ve işletmeler düzeyinde oluşturulmalıdır.
- Sektörün örgütsel temsilcilerinin işletmelerle birlikte oluşturacakları bilgi birikimi ve değerlendirmelerinin müzakere sürecinde kullanılmak üzere yetkililere iletmeleri ve belirlenen durum tespitine göre uygun bir geçiş süreci oluşturulmalıdır.
- Belirlenen uyum sürecine göre uygulamada başarıya odaklanılmalıdır. Zira unutulmamalıdır ki, AB’ye üyelikten de öte işletme ortamında yapılacak her türlü iyileştirme uzun vadede mutlak işletmelerimize ve ülkemize artı değer olarak geri dönecektir.

Kaynaklar

- Akyüz, K.C., 2006.** Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye Orman Ürünleri Sanayinde Rekabet Düzeyi, ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi, Cilt 8, Sayı 9, s.83-94
- Anonim, 2005.** Umwelthandbuch Holzwirtschaft für kleine und mittlere Unternehmen, DRW Verlag Leinfelden-Echterdingen.
- Anonim, 2005.** Türkiye İçin Müzakere Çerçeve Belgesi, DPT AB İle İlişkiler Genel Müdürlüğü, Çeviri.
- Çevre Kanunu, 2006.** Resmi Gazete: 13 Mayıs 2006, Sayı : 26167, Kanun No: 2872
- Dilekli, S., Eraslan, T., 2007:** AB Üyesi Ülkelerde ve Aday Ülkelerde Ekonomik Gelişmeler, Devlet Planlama Teşkilatı AB İle İlişkiler Genel Müdürlüğü, Şubat 2007
- Erdinler, S., Koç, K.H., 2007.** Turkish Forest Products Industry From Past To Present , Its Problems And Development Potential, Bottlenecks, Solutions and Priorities in the Context of Functions of Forest Resources, International Symposium, October 17-19, 2007, Harbiye Askeri Müze ve Kültür Sitesi / İstanbul
- Gürpınar, K., Barca M., 2007.** Türk Mobilya Sektörünün Uluslararası Rekabet Gücü Düzeyleri ve Nedenler, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İİBF Dergisi, Ekim 2007, 2(2),41-61

- Koç, K.H., Kurtoğlu, A., Erdinler, E.S., Kuşcuoğlu, Ö., 2006.** AB İle Tam Üyelik Sürecinde Türkiye'yi Bekleyen Orman Ürünleri Esaslı Sosyo-Ekonomik Sorunlar Ve Çözüm Olanakları, Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi, 26-28 Mayıs 2006, Ilgaz-Çankırı, Bildiriler Kitapçığı, s.218-224
- Kurtoğlu, A., 2000.** Ağaç Malzeme Yüzey İşlemleri, İ. Ü. Orman Fakültesi, Yayın No:4262, İstanbul
- MOBDER/UEA, 2008.** Türkiye Mobilya Sanayicileri, İhracat ve İthalatçıları Sosyal Yardımlaşma Derneği ve Avrupa Mobilya Üreticileri Federasyonu (UEA), FACT II Projesi Kapsamındaki AB Mevzuatı, Çeviri Metni, s. 60.
- TOBB, 2008.** Türkiye Odalar Ve Borsalar Birliği, Sanayi Veri Tabanı, Aralık 2008, <http://www.tobb.org.tr>, [Ziyaret tarihi: 05.12.2008]
- TUİK, 2005.** Kereste ve Parke Sektörü, Üretim, Tüketim, İthalat, İhracat, Ödemeler İstatistikleri, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara.